

► Vervolg van pagina 21

heavymetalzanger Ozzy Osbourne”, zegt de eigenaar van de hond, matroos Johannes Gramann (23). Hij laat het zekeren van de fokkeboom even in de steek om zijn hond terug te fluiten. Gramann en drie anderen aan boord helpen een paar uurtjes vrijwillig met het aanslaan van de zeilen zodat het schip 'naar buiten kan' vandaag. Oude muziek, oud schip, jonge mensen die hun tijd vooruit zijn. Zeilen is milieuvriendelijk. „Wel wat anders dan de cruiseschepen die ik hier sinds enige jaren voorbij zie stevenen”, zegt Lassing. Zingt Osbourne niet dat hij hoopt dat de mensheid ooit zal stoppen de aarde te misbruiken?

Gasten

De Bontekoe heeft het elfde charterseizoen voor de boeg. Het schip gaat met gasten het wad op. Of anders naar de Friese meren en kanalen, het IJsselmeer en het Markermeer. „We hebben veleens een groep mensen met autisme mee. Die gaan doorgaans niet zo lekker op onverwachte dingen, maar hier accepteren ze dat iets langer duurt. Discussie gesloten”, steekt Lassing van wal. „We hebben een gast die elk jaar mee vaart. Ze houdt alleen van open water. Zodra we Friesland enteren, duikt ze haar hut in”, haakt Van Hasselt in. De schippers herinneren zich de demente man die door zijn vrouw voor een vakantieweek op het schip was gedumpt. „Dat accepteerden we omdat we onervaren waren.” Ze vertellen over de whisky drinkende leraar, begeleider van een schoolreisje, die ze op Texel van boord hebben gezet. Ze reppen van een schoolklas die per se naar Amsterdam wilde, waarna er eentje met een overdosis drugs in het ziekenhuis belandde. „We gaan niet meer met een schoolklas naar Amsterdam als de school geen doortimmerd plan heeft.” Als er gasten aan boord zijn, trekt het gezin zich bij tijd en wijle terug in de roef, een keuken annex woonkamer met houtkachel, belendend badkamertje en bedstee waarin ze met z'n drieën slapen. Dochter Vera (7) aan het voeteneind. „Vroeger aten we dagelijks

met de gasten, maar daar zijn we vanaf gestapt. Zo'n week is intensief, je hebt je rust nodig”, zegt Lassing. De bruine hond, Truus, hoort op de Bontekoe. „Een scheepshond hoort erbij, vinden wij. Dit ras is hypoallergeen, dat moet wel, met het oog op de gasten.” Vera, die de puberhonden met brokjes over hun angst heeft geholpen voor de metalen, ruw opengewerkte loopplank, probeert de viervoeters op de wal te vangen. „Ze hoeft vandaag niet naar school. Ze heeft de hele nacht flink gehoest. Dat heeft ze vaker, dat ze nog een week blijft hoesten na een verkoudheid of griepje”, verklaart haar moeder. De kleine mag nog een dagje haar netten drogen. Varend erfgoed dat commercieel wordt ingezet, is uniek in de wereld. Lassing en Van Hasselt zijn opgeleid aan de enige school ter wereld die voor het beroep schipper van een bruine vloot klaarstoomt: de Enkhuizer Zeevaarschool. „Het scheelde niet veel of Enkhuizen was de hoofdstad van Nederland”, beweert Lassing. Feit is dat al in de zestiende eeuw zeilschepen vanuit Enkhuizen alle wereldzeeën bevoeren en dat er ook al zeevaarkunde werd onderwezen. Kijk naar de vlaggen waaronder de Bontekoe vaart: de Hollandse en de rood-gele Enkhuizer met de harinkjes die herinneren aan een roemrijk verleden. Lassing: „Enkhuizen is rijk geworden met haringbuizen.” Lassen, roest bikken, knopen leggen, hout bewerken, zeilen naaien, schilderen, lakken, noem maar op; de schippers weten van wanten. Allebei. Het is niet meer zo dat een vrouw en een kip als de pest op het schip werden gezien, zoals het spreekwoord luidt. Het meeste hebben ze geleerd in de praktijk, door van onderaf te beginnen als deksman en -vrouw of maat. Moet wel gezegd worden dat Lassing veel op heeft met de techniek van het zeilen en minder met de administratie. Het laatste doet zij. Beiden halen plezier uit het contact met, en de ontvangst van de gasten. Naast het ambachtelijk werk deden ze op de opleiding kennis op van natuur- en wiskunde, navigeren op GPS en op kom-

'Steeds minder kinderen groeien op een charter op. Vera was lang de enige'

pas, de weersomstandigheden, de natuur en de omgeving. „Ons schip zit vol elektronica”, zegt Lassing. „Maar daar waag ik mij niet aan.” Het wereldje is ons kent ons, via via kent hij een elektrotechnicus. Lassing keerde na de middelbare school de provincie de rug toe om theatertechnicus te worden. „Het is gebruikelijk dat je eerst een 'echte' opleiding doet. Daarna ga je varen”, verklaart Van Hasselt, die een universitaire studie gezondheidswetenschappen op zak heeft. Eerst studeren geldt ook voor hulpkracht Mika Folmer (22), dochter van een Enkhuizer kapitein. „Ik hoop dit jaar mijn opleiding toegepaste psychologie af te ronden.” Ach, houten liefde roest niet. Lassing (38) kreeg er genoeg van dat hij altijd maar in het donker zat te werken. Hij liet zich omscholen om neer te strijken in Enkhuizen, waar zijn ouders een woonboot bewonen. De schippers van de Bontekoe hebben elkaar leren kennen tijdens een van de vele wedstrijden. „We

voeren beiden op een ander schip.” Hij vroeg haar mee naar Sail Amsterdam. Van Hasselt: „Hij vergat alles, zelfs het buiten hangen van de fenders. Toen wist ik dat het serieus was.” Sindsdien havenen ze met elkaar. De Bontekoe danken ze aan Van Hasselts vader. Lassing: „Hij had het schip gekocht voor eigen gebruik.” Hij nam zijn dochter en schoonzoon in dienst en streek een tijdje later het vaantje. De wedstrijden vormen de hoogtepunten van hun leven op het water. De krachtmetingen stimuleren de schippers om de kunst van het zeilen te verfijnen. De tweemastklipper kun je met twee mensen de haven uit krijgen, het water op, zonder in lij te raken. Maar wil je een wedstrijd winnen, dan heb je veel bemanning nodig. Lassing toont een filmpje op zijn mobiel waarop is te zien hoe ingenieus, met behulp van een 350 meter lange lijn en veel menskracht, de Bontekoe tijdswinst weet te boeken in de race naar Het Houten Hoofd in het Hoornsche Hop.

'Zonder motor glij je rustig over het water, met slechts gekraak van hout'

Pakweg 1.700 eigenaren annex schippers, zetschippers (die op het schip van een ander varen) en branchevereniging van schippers en professionals in de Bruine Vloot; de BBZ. In Noord-West Europa varen zo'n 450 klippers, schoeners, barken, tjalken, schokkers, skútsjes en andere grote of kleine zeilvrachters. „Er is weinig animo voor het beroep”, vertelt Lassing. „Je verdient niet veel. Wij zijn gelukkig tevreden met weinig.” Er is wel wat aanwas. Gramann is vanuit het Duitse Arnstadt in Enkhuizen verzeild geraakt en sindsdien hier geankerd. „Veel Duitse jongeren gaan hierheen met schoolreis. Sommigen zijn daarna zo weg van het schip, het water, de cultuur, dat ze niet meer weg willen.” De Duitser woont op de tjalk die langzijd ligt, samen met Renske de Reus (28) uit Enkhuizen. De Reus: „Mijn vader heeft geschipperd, mijn moeder was matroos en is nu havenmeester in Katwijk, mijn broer was ook matroos en is

nu sluismeester bij de Houtribdijk.” De tjalk is van vrienden in Haarlem, maar in de zomermaanden willen die vrienden er zelf op verblijven. Gramann, hoewel op de Bontekoe opgeleid als schipper, zal dan een halfjaar als matroos aanmonsteren op de Bontekoe, zijn vriendin zal zich dan op een ander schip als matroos verhuren. Maar er is hoop. Sinds zo maart van dit jaar heeft het beroep schipper bruine vloot een bijzondere status. De levensstijl is officieel bijgeschreven in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. De Bontekoe is een zoete inval. Iedereen helpt mee. Ieder vist op zijn getij. De vierde hulpkracht vandaag aan boord, in een 'antifascist' hoody, is een vriend van Johannes, over uit Duitsland. „In een huis ben je zo op jezelf aangewezen”, zegt Van Hasselt. Toch zijn zij en haar man dit jaar overstag gegaan en hebben ze een woning gekocht. „Het was een geluk dat we een hypotheek

Lees verder ►